

SPØRGESKEMA
KVALITETSOVERVÅGNING, VISTA BALBOA
 Udfyldes af psykiater

KLIENT NR: _____ **Status dato:** _____ **Interviewer:** _____

Hoveddiagnose ICD10 _____ Bidiagnose _____	Har patienten i de sidste 6 mdr. være psykotisk? 1 = Ja, patienten har været vedvarende psykotisk i hele perioden. 2 = Ja, patienten har haft et psykotisk tilbagefald i perioden. 3 = Ja, patienten har haft debuterende psykose 4 = Nej. 5 = Kan ikke bedømmes
Nydiagnostiseret 1 = JA 2 = NEJ Hvis JA, varighed af ubehandlet psykose _____	Medicinsk behandling 1 = Ja, depot typisk antipsykotika 2 = Ja, tablet typisk antipsykotika 3 = Ja, atypisk antipsykotika 4 = Nej Hvis ja: Præparat/dosis: _____

GAF

S-SCORE: _____

F-SCORE: _____

Symptomer:	Score:	Funktionsniveau:
Ingen symptomer	91 - 100	Strålende funktionsniveau indenfor en lang række områder, mister aldrig overblikket over problemer, opsøges af andre pga. mange positive kvaliteter
Ingen eller meget lette symptomer (fx let eksamensangst)	81 - 90	Godt funktionsniveau på alle områder, interesseret og igang med et stort spektrum af aktiviteter, socialt velfungerende, generelt tilfreds med tilværelsen, kun hverdagsproblemer og -bekymringer (fx lejlighedsvist skænderi med en i familien)
Symptomer er forbigående og forventelige reaktioner på psykosocial belastning (fx koncentrationsvanskeligheder lige efter et skænderi i familien)	71 - 80	Ubetydelig, midlertidig og situationsbestemt nedsat social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx rent midlertidig bagud med skolearbejdet)
Nogle lette symptomer (fx let nedsat stemningsleje eller let søvnbesvær)	61 - 70	Nogle vanskeligheder med social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx lejlighedsvis skulken eller rapseri i hjemmet)
Moderate symptomer (fx affektaffladning, omstændelig tale, lejlighedsvis angstanfald)	51 - 60	Moderate vanskeligheder med social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (meget få venner, problemer med dem, der skal samarbejdes med)
Alvorlige symptomer (fx selvmordstanker, svære tvangshandlinger)	41 - 50	Alvorlig forstyrrelse af social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx ingen venner, ude af stand til at bevare et job, hyppige butikstyverier)
Nogen forringelse i virkelighedsopfattelse, kommunikationsevne eller stemningsleje. Talen er tidvis ulogisk, uklar eller irrelevant. Svingtende dømmekraft.	31 - 40	Større funktionssvigt på adskillige områder, så som arbejde, skole eller familieforhold (fx undgår kontakt med venner, forsømmer familien og kan ikke passe sit arbejde)
Adfærden påvirkes i væsentlig grad af vrangforestillinger eller hallucinationer, eller der foreligger svær forringelse i kommunikationsevne eller dømmekraft (undertiden usammenhængende tale, svært uhensigtsmæssig adfærd, konstante selvmordstanker)	21 - 30	Manglende evne til at fungere indenfor næsten alle områder (ligger i sengen hele dagen, har ikke job, bolig eller venner)
Fare for at skade sig selv eller andre (fx suicidal-forsøg uden klar forventning om at dø, ofte voldelig, manisk, stum eller konfabulerende)	11 - 20	Personen er lejlighedsvis ikke i stand til at opretholde minimal personlig hygiejne (fx smører afføring ud)
Vedblivende fare for alvorlig voldelig eller selvdestruktiv adfærd (fx gentagne voldshandlinger) eller alvorlige selvmordsforsøg med klar forventning om at dø	1 - 10	Permanent ophævet evne til at opretholde minimal personlig hygiejne
Tilstanden kan ikke bedømmes	0	Tilstanden kan ikke bedømmes

GAF

Cpr.nr.:	Dato:
Navn:	Rater:

GAF
Global Assessment of Functioning Scale (DSM IV)

Forsøg at betragte patientens psykologiske, sociale og arbejdsmæssige funktionsniveau på en kontinuerlig skala, der går fra tilstanden ved svær psykiatrisk sygdom og strækker sig til den bedst mulige funktion.

Medregn ikke symptomer og funktionstab på grund af fysiske eller miljømæssige begrænsninger.

Scoringen må ikke påvirkes af sekundære oplysninger som medikation og diagnose.

Undgå gennemsnitsberegninger.

Ved scoringen kan anvendes **alle tal** mellem 0-100, således at den værdi vælges, som svarer bedst til tilstanden indplaceret efter følgende (skala mellem-værdier, fx 87 kan anvendes). Der scores en værdi for symptomgrad og en værdi for funktionsniveau efter følgende definitioner (se bagsiden). Total GAF-score er det laveste af de to del-scores. Hvis funktionsskalaen også er upræcis, brug da igen den laveste vurdering.

Skalaen angiver bare eksempler indenfor hver gruppe. Du kan godt basere din vurdering på symptomer og funktion, som ikke er nævnt i skalaen. Disse må da placeres i gruppen med tilsvarende sygdomsgrad.

Skalaen angiver også graden af sundhed. De fleste mennesker befinder sig i området 65-85.

Generelle betragtninger:

Symptomscore under 60: Behandling må overvejes.

Symptomscore under 40: Psykosegrænse – hvis der er psykotiske symptomer, da er score under 40.

Symptomscore under 30: Hospitalisering oftest nødvendig.

Symptomscore under 20: Skærmet/lukket afdeling.

Funktionsscore under 50: Kan ikke arbejde, evt. førtidspension, men med god funktion på andre områder.

Funktionsscore under 40: Funktionssvigt på flere end et område.

GAF POINTS AKTUELT

(indenfor den sidste uge eller angivet anden tidsperiode _____)

Symptomer: _____

Funktion: _____

GAF

Symptomer:	Score:	Funktionsniveau:
Ingen symptomer.	91 – 100	Strålende funktionsniveau indenfor en lang række områder, mister aldrig overblikket over problemer, opsøges af andre pga. mange positive kvaliteter.
Ingen eller meget lette symptomer (fx let eksamensangst).	81 – 90	Godt funktionsniveau på alle områder, interesseret og i gang med et stort spektrum af aktiviteter, socialt velfungerende, generelt tilfreds med tilværelsen, kun hverdagsproblemer og bekymringer (fx et lejlighedsvist skænderi med en i familien).
Symptomer er forbigående og forventelige reaktioner på psykosocial belastning (fx koncentrationsvanskeligheder lige efter et skænderi i familien).	71 – 80	Ubetydelig, midlertidig og situationsbestemt nedsat social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx rent midlertidig bagud med skolearbejdet).
Nogle lette symptomer (fx let nedsat stemningsleje eller let søvnbesvær).	61 – 70	Nogle vanskeligheder med social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx lejlighedsvis skulken eller rapseri i hjemmet).
Moderate symptomer (fx affektfladning, omstændelig tale, lejlighedsvis angstanfald).	51 – 60	Moderate vanskeligheder med social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (meget få venner, problemer med dem, der skal samarbejdes med).
Alvorlige symptomer (fx selvmordstanker, svære tvangshandlinger).	41 – 50	Alvorlig forstyrrelse af social, arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion (fx ingen venner, ude af stand til at bevare et job, hyppige butikstyverier).
Nogen forringelse i virkelighedsopfattelse, kommunikationsevne eller stemningsleje. Talen er tidvis ulogisk, uklar eller irrelevant. Svigtende dømmekraft.	31 – 40	Større funktionssvigt på adskillige områder, så som arbejde, skole eller familierelationer (fx undgår kontakt med venner, forsømmer familien og kan ikke passe sit arbejde).
Adfærden påvirkes i væsentlig grad af vrangforestillinger eller hallucinationer, eller der foreligger svær forringelse i kommunikationsevne eller dømmekraft (undertiden usammenhængende tale, svært uhensigtsmæssig adfærd, konstante selvmordstanker).	21 – 30	Manglende evne til at fungere indenfor næsten alle områder (ligger i sengen hele dagen, har ikke job, bolig eller venner).
Fare for at skade sig selv eller andre (fx suicidalforsøg uden klar forventning om at dø, ofte voldelig, manisk, stum eller konfabulerende).	11 – 20	Personen er lejlighedsvis ikke i stand til at opretholde minimal personlig hygiejne (fx smører afføring ud).
Vedblivende fare for alvorlig voldelig eller selvdestruktiv adfærd (fx gentagne voldshandlinger) eller alvorlige selvmordsforsøg med klar forventning om at dø.	1 – 10	Permanent ophævet evne til at opretholde minimal personlig hygiejne.
Tilstanden kan ikke bedømmes.	0	Tilstanden kan ikke bedømmes.

GAF – Global Assessment of Function – Delt version.

- oversættelse fra norsk, Ullevål Sykehus, Klinik for Psykiatri, januar 1998,

Baggrund og scoringsvejledning.

GAF og dens historiske baggrund.

Global funktionsmåling (GAF) er en enkel og hurtig metode til at angive en persons psykosociale funktionsniveau. GAF er en kontinuerlig skala, som går fra 1-100, hvor 1 er det lavest tænkelige funktionsniveau, og 100 er det højest tænkelige.

GAF-scoren angives som: $GAF = x$, hvor x er et tal mellem 1 og 100.

I psykiatrien har der været tradition for global funktionsmåling siden begyndelsen af 1960'erne. HSRS (Health-Sickness Rating Scale) og GAS (Global Assessment Scale) er forløbere til GAF, som blev indført i diagnosesystemet DSM-III-R (1987) med en skala fra 1 til 90. Nuværende udgave af GAF (DSM-IV) har en skala fra 1 til 100, scoringsværdierne er i øvrigt identiske, da intervallet 90-100 blot er en overbygning på den oprindelige skala.

Delt GAF.

Den oprindelige GAF-skala er en fælles skala for symptomer og funktion, således at det ikke af scoringsværdien fremgår, om der er forskel mellem patientens symptomniveau og funktionsniveau. I den delte GAF-skala er disse to områder splittet op, således at det er muligt separat at score patientens symptombelastning S-GAF og patientens funktionsniveau F-GAF.

Hvilken tidsperiode skal scoringen vedrøre?

Den oprindelige GAF-manual indeholder ikke angivelse af, hvilken tidsperiode man skal vurdere. Det almindeligste er at angive funktionsniveauet for den seneste uge op til scoringen, og hvis man bruger kortere tidsperioder, bør dette angives. GAF-scoren kan også fastsættes i forhold til andre tidsperioder, fx bedste symptomniveau eller bedste sociale funktionsniveau i løbet af det seneste år.

Scoring af laveste symptom- og funktionsniveau.

Som almen regel skal man score det laveste symptom- og funktionsniveau, som patienten opfylder. Det er hensigtsmæssigt at læse skalaen nedefra og op, standse ved første niveau, som virker relevant og vurdere vedkommende patient i forhold til dette. Et vigtigt formål med GAF er, at den kan bruges som mål for psykiatrisk/psykologisk behandlingsbehov.

Når man hæfter sig ved det laveste symptom- og funktionsniveau, patienten opfylder, er det hensigten, at dette skal være klinisk relevant. Eksempelvis ligger symptomdelens psykosegrænse på ca. 40 (en del forstyrrelser i realitetstestning, kommunikation, dømmekraft ...). Hvis der kommer psykotiske symptomer, så som vrangforestillinger eller hallucinationer, skal patienten således med stor sandsynlighed scores med en værdi under 40. Dette er dog ingen absolut regel. Der skal altid udøves et klinisk skøn og en helhedsvurdering, hvilket ligger udtrykt i formuleringen "en del". "En del" i modsætning til "lidt" eller "bagatelmæssig" indebærer, at symptomerne af patienten opleves som pinefulde og/eller har påviselige konsekvenser.

Periodiske svingninger i symptomer og socialt funktionsniveau.

Symptomer og socialt funktionsniveau er ikke konstante størrelser, men kan variere fra dag til dag. Panikanfald kan være sporadiske, angst kan variere fra dag til dag, håbløshed og selvmordstanker kan vare få timer etc.

Denne variation er indbygget i en implicit tidsdimension på GAF-skalaen. Som oftest er symptomer og adfærdsforstyrrelse af mere vedvarende karakter, jo længere ned man kommer på skalaen:

Forbigående angst glider over i permanent angst, vekslende depressiv stemning glider over i permanent depression, forbigående forvirring bliver til permanent forvirring osv.

Reglen om at score laveste symptom- og funktionsniveau må derfor tage hensyn til dette.

Eksempel: hvis man den seneste uge har været så forpint af sin sygdom, at man har "ligget i sengen" hele onsdagen, men været på arbejde igen torsdag og fredag, da skal man ikke scores på GAF-niveau 21-30. Principielt kunne man ligeså godt høre hjemme på niveau 61-70. Hvis man derimod har været sengeliggende det meste af ugen, kan niveauet 21-30 overvejes.

En hypotetisk kontinuerlig skala.

I GAF-manualen angives det, at man forestiller sig en "hypotetisk kontinuerlig skala for mental sundhed/sygdom". Dette indebærer, at symptomer og socialt funktionsniveau ikke må betragtes isoleret, men må ses i lyset af en større helhed. Vurdering af selvmordsrisiko og voldsrisiko kan illustrere dette:

På skalaniveau 11-20 er det for symptomdelen (GAF-S) anført "fare for at skade sig selv eller andre". Man kan vurdere en eksplosiv psykopat som i fare for at kunne skade andre. I praksis vil man alligevel ikke score denne person på skalaniveau 11-20. Dette niveau ligger under niveau 21-30, som indebærer, at "adfærden er betydeligt påvirket af vrangforestillinger eller hallucinationer eller alvorlig forstyrrelse i kommunikation eller dømmekraft". I praksis betyder dette, at man fungerer på et psykotisk niveau. Hvis vi giver denne psykopat en GAF-S score på 15, betyder det altså, at vi anser vedkommende for utilregnelig på psykotisk grundlag. Hvis vi har at gøre med en person, som ikke opfylder dette, men som alligevel til stadighed kommer i slagsmål, drejer det sig snarere om et GAF-S niveau fra 30-50, alt afhængigt af det øvrige funktionsniveau.

Tilsvarende kan anføres ved selvmordsrisiko: på niveau 41-50 er der som eksempel anført "selvmordstanker" ("suicidal ideation"). På GAF-S niveau 21-30 er der som eksempel anført "konstante selvmordstanker" (suicidal preoccupation"). For at skelne mellem disse niveauer må man foretage en helhedsvurdering og ikke tillægge ordet "selvmordstanker" afgørende vægt. I stedet bør patienten ud fra denne helhedsvurdering vurderes i forhold til det mellemliggende niveau "betydeligt påvirket af vrangforestillinger eller hallucinationer eller alvorlig forstyrrelse i kommunikation eller dømmekraft", således at en helhedsvurdering af patientens suicidalitet og symptomer i øvrigt, sammenholdt med dette mellemliggende niveau, afgør, hvor patienten placeres.

Vanskelige selvmordsvurderinger.

Hvordan skal man score en tidligere velfungerende 18 år gammel skoleelev, som har foretaget et alvorligt selvmordsforsøg, efter at han eller hun er blevet svigtet af sin kæreste? Igen må det understreges, at GAF er en skala for mental sundhed/sygdom.

Et selvmordsforsøg i sig selv kvalificerer til en GAF-S score under 41 ("en del forstyrrelse i realitetstestning, kommunikation, dømmekraft...").

Hvorvidt vedkommende skal scores på niveau 1-10, 11-20, 21-30 eller 31-40 afhænger af den øvrige symptomatologi. Er vedkommende psykotisk? Grænsepsykotisk? Ingen af delene, men dybt ulykkelig? Hvor alvorlig var intentionsgraden? Er patienten stadig suicidal? Er der stadig et klart dødsønske?

– Kort sagt en vurdering, som følger de almindelige regler for vurdering af selvmordsrisiko og behandlingsbehov. GAF skal udtrykke dette behandlingsbehov.

Finder man det nødvendigt at indlægge patienten på Psykiatrisk Afdeling, bør der gives en GAF-score under 31. Hvis man herudover må tage specielle forholdsregler, eksempelvis skærpet overvågning, gives en GAF-score under 21. Hvis patienten skal have fast vagt, gives en GAF-score under 11.

Indlæggelse på psykiatrisk afdeling.

Der er ingen snæver sammenhæng mellem GAF-score og grænsen for indlæggelse på psykiatrisk afdeling. Psykiatriske afdelinger er forskellige, hvad angår tærsklen for indlæggelse, således at det bør være symptomernes sværhedsgrad og arten og graden af sygeplejehandlinger og skærpningsforanstaltninger, som er afgørende. Vurderer man, at der er behov for lukket afdeling, fast vagt, skærpet overvågning eller lign., eller er åben afdeling eller evt. ambulant kontakt tilstrækkeligt.

Betydning af sygemelding og førtidspension.

Sygemelding på grundlag af psykisk lidelse indikerer, at GAF-F niveauet er under 51. Et funktionsniveau under 41 kræver herudover et større funktionssvigt også på andre områder, eksempelvis i forhold til familie eller fritidsinteresser.

Ved vurdering af funktionsniveau ved personer, som modtager helbredsbetingsbetet førtidspension på psykiatrisk grundlag, skal man huske på, at førtidspension for det første ikke bare er betinget af den medicinske invaliditet, og for det andet at funktionsniveauet kan have tiltaget, efter at man er bevilget førtidspension. Det kan således undtagelsesvis være relevant at score en patient med førtidspension på GAF-F niveau 61-70. Almindeligvis bør der imidlertid scores i niveauet under 61.

Man må her tage vedkommendes totale situation i betragtning. Foreligger der et godt funktionsniveau, men i en beskyttet tilværelse som førtidspensionist må man vurdere, om vedkommende ville være i stand til at arbejde. Hvis vedkommende "overhovedet ikke" er dette, bør man vurdere en GAF-F score i området ned mod 40. Hvis deltidsarbejde er en realistisk mulighed, er en GAF-F score omkring 50 realistisk.

Øvrige anbefalinger.

- Brug hele skalaen! Husk at intervallerne (1-10, 11-20, etc.) er pædagogiske hjælpemidler og ikke skal forstås som strengt adskilte kategorier. Brug derfor ligeså ofte tal som 32, 44, 47, 59 etc. som 30, 45, 50, 65 etc.
- Se bort fra symptomer og social isolation, som skyldes somatisk lidelse eller fysiske handicaps. Under begrebet "mental helse/sygdom" inkluderes dog organiske lidelser, som påvirker hjernens funktion, herunder delir, demens, psykisk udviklingshæmning etc.
- Man skal ikke lade sig påvirke af oplysninger om diagnose og medicinsk behandling. Man skal i stedet fokusere på patientens symptomer og funktionsniveau. I brugen af GAF er årsager ligegyldig. Det er således irrelevant, om det observerede symptomniveau eller sociale funktionsniveau kan tilskrives medicinsk behandling.
- Undgå undskyldende betragtninger og udviklede ræsonnementer. Man skal tilstræbe en nøgtern vurdering, der baserer sig på foreliggende data.

Symptomskalaen – GAF-S

GAF-interval 81-100

Dette område spænder fra livsglæde og velvære til lettere stressoplevelser.

GAF niveau 91-100:

Personer på dette niveau fremviser eller oplever ingen symptomer. Niveaueet er karakteriseret ved glæde, kreativitet, livslyst og psykisk velbefindende.

GAF niveau 81-90:

Her indplaceres personer, som har det godt, og dersom der forekommer symptomer, er disse helt minimale. Humøret er stabilt og godt, men personerne kan opleve lettere stressoplevelser, så som mild eksamensangst, anspændthed i forbindelse med jobsamtale eller lign.

GAF-interval 61-80

Dette område spænder fra moderate stressreaktioner til lettere og afgrænsede symptomer.

GAF niveau 71-80:

Her fungerer man gennemsnitligt, men har en tendens til at lade sig gå på og at være stresset. Hverdagslivets bekymringer kan give sig udslag i humørsvingninger, anspændthed, forbigående irritabilitet og lign.

GAF-niveau 61-70:

På dette niveau begynder der at optræde lettere symptomer i psykiatrisk forstand, som eksempelvis lettere nedstemthed og moderate søvnproblemer. Der kunne herudover være tale om lettere angst, utilfredshed med tilværelsen, tendens til frustration og lign.

På dette niveau opleves almindelige bekymringer som belastende, men den subjektive uro, angst eller nedstemthed, som dette giver anledning til, vil af andre fortsat blive opfattet som normale reaktioner på stress og belastning.

GAF-interval 41-60

Dette område karakteriseres af klare psykiatiske symptomer.

Symptomernes styrke vil her i tiltagende grad give anledning til lidelse og bekymring for personen.

De fleste, som kender ham, vil opleve ham/hende som behandlingskrævende.

Der er dog kun undtagelsesvis tale om psykotiske symptomer.

GAF niveau 51-60:

På dette niveau finder vi patienter med moderate symptomer i form af sporadiske anfald af panikangst, social angst og mild depression. Eksempler på dette kunne være:

- En patient med kronisk skizofreni, som er i stabil antipsykotisk behandling. Han fremtræder følelsesmæssigt afladet, er ængstelig og urolig, men klarer sig godt i hensyntagende og overskuelig beskæftigelse. Han fremviser ikke psykotiske symptomer.
- En lidt sky og tilbagetrukket forsker, som undgår sociale sammenhænge som eksempelvis frokost i kantinen. Den sociale angst er en permanent bekymring for ham, og han har forsøgt flere kortvarige terapiformer.

- Yngre, ugift sekretær, som har en moderat bulimi, som hun dog klarer at skjule for sine kolleger, men ikke for familie og venner.

GAF niveau 41-50:

Her finder vi mere alvorlig symptomatologi, som de fleste behandlere vil opfatte som behandlingskrævende. Eksempler:

- En alvorlig deprimeret mand, som akkurat klarer at passe sit arbejde, og som søger behandling, fordi han skræmmes af sine selvmordstanker.
- Kvinde, som har været indlagt på grund af alvorlig depression med depressive vrangforestillinger. Hun er nu dagpatient og har det betydeligt bedre end under indlæggelsen. Hendes vrangforestillinger er forsvundet, men hun er stadig initiativløs, har koncentrationsproblemer og kan uden særlig grund opleve håbløshedsfølelse.
- Kvinde i klar følelsesmæssig ubalance. Hun opfatter de fleste råd og vejledninger som kritik, bliver vred og til tider rasende, når hun ikke får sin vilje. Hun omtaler andres modgang og svagheder på en fjendtlig og krænkende måde. Hun føler sig ofte trist og ulykkelig og føler, at alt mislykkes for hende.

GAF interval 21-40

I dette område er symptomerne så alvorlige, at de i tiltagende grad er udtryk for forstyrret realitetstestning og større svigt i dømmekraft, tankevirkosomhed eller stemningsleje.

Alle som indenfor den seneste uge har foretaget selvmordsforsøg, scores under 41.

GAF niveau 31-40:

Selvom psykosegrænsen på GAF-S er ca. 40, rummer dette interval også meget alvorlige personlighedsforstyrrelser, alvorlige depressive lidelser, misbrug, angstlidelser og lign. Eksempler:

- Mand i livskrise, som er indlagt på medicinsk afdeling efter et alvorligt selvmordsforsøg med medicin og alkohol. Han blev fundet bevidstløs i sengen af sin kone, da hun kom hjem fra arbejde. Han er stadig nedstemt og håbløshedsfølelse, men indser at selvmord er en dårlig løsning for alle parter. Han overvejer at lade sig indlægge på psykiatrisk afdeling.
- Stille og socialt tilbagetrukket, ung mand. Han beskriver hyppige oplevelser af at befinde sig udenfor sin egen krop, ualmindelige sanseoplevelser og mulig kontakt med overnaturlige væsner. Han passer ikke mere sin skolegang, han har ingen venner, og han bruger det meste af sin tid på religiøse grublerier.
- En person i manisk tilstand, præget af eufori, nedsat søvnbehov, hyperaktivitet og ukritisk talestrøm. Han er dog uden større forstyrrelser i adfærden, således at man forsøger at behandle ham ambulantly.

GAF niveau 21-30:

I dette interval finder vi psykotiske forstyrrelser i adfærd og/eller alvorlig suicidalitet af en sådan form, at udenforstående, inkl. behandlingssystemet, føler det nødvendigt at gribe ind. Eksempler:

- Yngre mand, som går rundt på banegårde og tiltaler fremmede. Han springer fra det ene tema til det andet, associerer abstrakt og usammenhængende og henvender sig til stadighed til nye forbigående. Han virker meget påfaldende, men harmløs.
- Alvorligt deprimeret mand, som forlader sit hjem og søger asyl i kirken. Han mener, at hans familie er død, og at de, som bor i hjemmet, er svindlere, der har forklædt sig som familiedlemmer.

GAF-interval 1-20

Den psykiske lidelse er nu så alvorlig, at der foreligger overhængende fare for eget eller andres liv eller helbred.

GAF niveau 11-20:

I dette interval er patienten åbenbart utilregnelig. Beskyttende foranstaltninger er nødvendige, men ikke konstant overvågning. Eksempler:

- Kvinde, der flere gange tidligere har forsøgt at begå selvmord, tager en kniv og begynder at skære sig i håndleddene. Da datteren forsøger at stoppe hende, stikker hun efter datteren med kniven. Der tilkaldes vagtlæge, som beroliger hende og overtaler hende til indlæggelse på psykiatrisk afdeling.
- En forvirret person, som raserer sin lejlighed og kaster inventaret ud igennem vinduet. Han lader sig af politiet overtale til at følge med til psykiatrisk afdeling.
- En forkommen kvinde, som bringes til psykiatrisk skadestue af politiet, der har fundet hende gående målløst rundt i et stærkt trafikeret område. Hun taler usammenhængende og mumler noget om, at hun har ret til at gå, hvor Gud vil, at hun skal gå.

GAF niveau 1-10:

I dette niveau findes de mest alvorlige psykopatologiske tilstande. Her er symptomer og dømmekraft af en sådan art, at patienten har brug for konstant overvågning og beskyttelse for ikke at volde skade på sig selv eller andre. Eksempler:

- En deprimeret patient bringes i bevidstløs tilstand til skadestuen efter at have taget en overdosis. Hun indlægges på psykiatrisk afdeling, hvor hun 3 dage senere forsøger at hænge sig på badeværelset, men afbrydes i sit forehavende. I de efterfølgende dage forsøger hun til stadighed at skære sig i håndleddene med spidse genstande.
- En manisk patient, voldsomt motorisk urolig, taler og råber højt og usammenhængende, kaster sig mod væggen og angriber alle, som kommer i nærheden. Vagthavende læge finder det nødvendigt, at han fikseres i bælte.
- Dødsensangst, urolig og hallucineret mand med delirium, som har brug for skærmning med fast vagt.
- Potentielt voldelig patient, som er underlagt strenge sikkerhedsforanstaltninger, herunder konstant tilsyn.

Funktionsskalaen – GAF-F

GAF-interval 81-100

Her finder vi personer, som skiller sig ud fra det gennemsnitlige ved at have en række usædvanlige kvaliteter. De fungerer optimalt, både i forhold til arbejde, sociale aktiviteter, fritidsaktiviteter og i mellem menneskelige forhold.

GAF niveau 91-100:

Optimal funktion indenfor et bredt spektrum af aktiviteter.

GAF niveau 81-90:

I dette interval finder vi personer, som fungerer godt på alle områder, men hvor dagligdags problemer og bekymringer i korte perioder kan dæmpe deres glæde, energi og engagement. Eksempel:

- Aktiv, social og omgængelig kvinde, som forud for et vigtigt møde i forbindelse med sit arbejde melder afbud til en jubilæumsfest. Hendes arbejde er for tiden så krævende, at hun ikke er i humør til at feste.

GAF interval 61-80

Dette område spænder fra et for de fleste mennesker almindeligt og gennemsnitligt funktionsniveau til forbigående og situationsbetinget lettere nedsat funktionsevne, som ikke virker påfaldende for andre.

GAF niveau 71-80:

I dette interval findes personer, som udover arbejde og familie kan være engagerede i mange aktiviteter, og som har venner og interesser. Alligevel vil de i travle eller stressede perioder kunne være bagud med opgaver på arbejde eller plages af mellemmenneskelige konflikter. Eksempler:

- En aktiv, ung mand, som bliver skiftevis vred og modløs, efter at han har fået at vide, at han er blandt de, som må opsiges pga. nedskæringer på arbejdspladsen. Han møder stadig på arbejde, men arbejder langsommere end før.
- En succesfuld selvstændig erhvervsdrivende, som efter at have modtaget tilbud om fusion med et større firma bliver rastløs, selvoptaget og mindre opmærksom overfor sin familie og deres behov. Når konen påpeger dette, finder han hende "krævende".

GAF niveau 61-70:

I dette interval begynder der at optræde mere tydelige problemer med social, erhvervsmæssig eller uddannelsesmæssig funktion. Eksempler:

- Gift kvinde med 2 små børn. Fungerer rimeligt på arbejde, men har højere sygefravær end de fleste andre. Hun føler sig ofte træt. Hun har et par veninder, men snakker ikke med disse om sine bekymringer. Hun har som oftest rollen som den, der lytter og forstår andre. Hun er lidt utilfreds med sin tilværelse.
- Pensionist som kommer fast på det lokale dagcenter. Han opleves som krævende og lidt hjælpeløs. Han melder sig aldrig til frivillige opgaver, men taler derimod gerne om sine fysiske problemer og søvnproblemer.

GAF-interval 41-60

I dette niveau aftager funktionsevnen, således at det bliver påfaldende og får konsekvenser for andre. I dette område findes mange patienter, som efter overstået psykisk sygdom endnu ikke har genvundet det oprindelige funktionsniveau.

GAF niveau 51-60:

I dette interval er der tydelige, men trods alt moderate, problemer i forbindelse med social funktion. Eksempler:

- Mand, som er udskrevet efter behandling for psykotisk sygdom. Han klarer nu akkurat sit arbejde som lagerarbejder. Han bor alene. Han har nogle få venner, men tager sjældent kontakt til disse.
- Studerende, som har vanskeligt ved at finde sig til rette på universitetet. Han føler sig ensom og fremmedgjort. Han har svært ved at lære medstudenter at kende, og han er bagud med studierne.

GAF niveau 41-50:

I dette interval klarer patienten ikke at opfylde de krav, som arbejde og uddannelse i almindelighed stiller. Eksempler:

- Lærer med alkoholproblemer. Han er hyppigt sygemeldt og har konstante konflikter i forhold til familie.
- Ængstelig og undvigende mand. Han er isoleret, han har ingen venner. Han har kun løs tilknytning til arbejdsmarkedet og er ofte sygemeldt.
- Mand, der modtager førtidspension pga. alvorlig personlighedsforstyrrelse, men som indimellem påtager sig løsarbejde.

GAF-interval 21-40

I dette område er personen ikke længere i stand til at arbejde, og adfærden bliver i tiltagende grad præget af alvorlig psykisk lidelse.

GAF niveau 31-40:

I dette interval er der større funktionssvigt indenfor flere områder, men ikke alvorlig adfærdsforstyrrelse.

Eksempler:

- Stofmisbruger på arbejdsprøvning, der ofte udebliver uden rimelig grund. Han har ingen kontakt med sin familie.
- Teenager, der er droppet ud af skolen og stukket af hjemmefra. Han strejfer omkring i hovedstaden uden fast bopæl.
- 60-årig mand med kronisk skizofrenilidelse, som stort set ikke kommer udenfor sin lejlighed. Hjemmehjælper og hjemmesygeplejen sørger for medicin, indkøb og rengøring. Han er ikke til gene for sine naboer.

GAF niveau 21-30:

Udover manglende funktionsevne på næsten alle områder findes der nu i tillæg adfærdsforstyrrelse.

Eksempler:

- Ældre mand, der bor på forsorgshjem. Han tilbringer meget af sin tid på busstoppesteder, hvor han kommenterer folks udseende og påklædning. Han virker af og til vred, men opleves ikke som truende.
- Enlig mand, der modtager førtidspension. Han har ingen venner eller omgangskreds. Alle vinduer i hans lejlighed er tildækkede med tæpper og papir. Han har kun kontakt med hjemmehjælp og hjemmesygeplejerske, som sørger for mad og medicin.

GAF-interval 1-20

Adfærdsforstyrrelse og funktionssvigt er nu så omfattende, at vedkommende står i fare for at lide overlast eller for at kunne skade sig selv eller andre.

GAF niveau 11-20:

I dette interval findes personer, som har behov for overvågning og beskyttelse for at kunne klare sig. Eksempler:

- Senil dement kvinde på plejehjem. Hun har behov for hjælp og pleje, men ikke for konstant overvågning.
- Mand med psykisk udviklingshæmning i sværere grad. Han bor i egen lejlighed, men har brug for støtte hele døgnet. Han kan dog være alene få timer ad gangen.

- Kvinde, som er langtidsindlagt på psykiatrisk afdeling. Hun har kun udgang med følge, da hun ikke kan orientere sig, og således ikke ellers kan finde tilbage til afdelingen.

GAF niveau 1-10:

I dette interval findes personer, som har behov for konstant overvågning og beskyttelse, da de ikke er i stand til at varetage de mest primære funktioner. Eksempler:

- Stuporøs patient, som ligger tilstivnet uden at kunne spise eller drikke.
- Psykotisk, forvirret og opkørt patient, hvor regulering af døgnrytme, væskeindtag og lign. er ude af funktion.

Oversat v. Kim Balsløv, overlæge